

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความที่กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ มีผลทำให้ระบบการประเมินผลเปลี่ยนแปลงไปด้วย การวัดและประเมินผลมิใช่เป็นการสอบเพื่อตัดสินได้ตกเพียงอย่างเดียวดังเช่นที่เคยปฏิบัติกันมา แต่นักเรียนจะต้องได้รับการประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์ในการหาทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนได้ทันทั่วทั้ง นอกจากนี้แล้วยังต้องมีการประเมินหลังการเรียน ซึ่งเป็นการประเมินผลเพื่ออรรถสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนโดยส่วนรวม การประเมินผลประการหลังนี้แม้จะมีความสำคัญน้อยกว่าการประเมินผลระหว่างเรียน เพราะครูมักนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์แต่เพียงการตัดสินผลการสอบของนักเรียนว่าได้หรือตก ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่านั้น เป็นต้นว่า นำไปใช้ในกฎระเบียบให้นักเรียนได้เรียนวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดหรือตามความสามารถของตน¹

เมื่อคำนึงถึงความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว จึงมีผู้สนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกันเป็นจำนวนมาก เช่นจากรายงานของแมคคอกซ์ (Maddox) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคล

¹ กมล สุคประเสริฐ, "รวบรวมบทความเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนจากการประเมินผลการเรียน" ในเอกสารประกอบการบรรยายในการอบรมวิทยากรวัดผลของจังหวัด (ระดับ ม.ศ. ต้น) กรมวิชาการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา 2522), หน้า 103.

ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาและความสามารถทางสมองร้อยละ 50 - 60 ขึ้นอยู่กับความพยายามและวิธีการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพร้อยละ 30 - 40 และขึ้นกับโอกาสและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ร้อยละ 10 - 15¹ ซึ่งสอดคล้องกับที่แซนฟอร์ด (Sanford) ได้รายงานว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแม้จะมีความสัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญา โดยที่เชาวน์ปัญญาสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ก็ว่าการใช้แบบวัดชนิดอื่น ๆ แต่ก็มิได้หมายความว่า จะสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้การตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตทางการศึกษาของนักเรียนจึงไม่ควรยึดแต่สติปัญญาของนักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว นักจิตวิทยาที่ต่อการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนจึงจำเป็นต้องอาศัยรายละเอียดอื่น ๆ มาประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก่นักเรียน เป็นต้นว่าการคำนึงถึงอิทธิพลของแรงจูงใจ (Motivation) ความสนใจ (Interests) นิสัยการทำงาน (Work Habits) ความสามารถพิเศษ (Special Abilities) ฯลฯ²

ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถจำแนกเป็นองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา (Intellective Factors) และองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา (Nonintellective Factors) โดยเฉพาะองค์ประกอบหลังนี้มีผู้ให้ความสนใจศึกษากันมาก และมักเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่แซนฟอร์ดได้รายงานไว้

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศปรากฏว่ายังไม่มีผลสรุปที่แน่นอนเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เนื่องมาจากองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงยึดรายงานของแมคคอกซ์ที่ว่า

¹ Harry Maddox, How to Study. (London : the English Language Book Society, 1965), p. 9.

² Filmore H. Sanford, Psychology : A Scientific Study of Man, 2d ed. (California : Wadsworth Publishing Company, 1965), p.195.

อิทธิพลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ องค์ประกอบด้านความสามารถ ด้านวิธีการทำงาน และด้านสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งองค์ประกอบที่เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ นี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบที่เนื่องมาจากปัญหาส่วนตัว โดยเหตุผลที่ว่าสภาพทางสังคมในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนเราอย่างมาก ทุกคนต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ รอบด้าน เพียงแต่จะมากกว่าหรือน้อยกว่ากันเท่านั้น ดังนั้นปัญหาส่วนตัวจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้องค์ประกอบที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาจึงแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติทางการเรียน

การที่ผู้วิจัยนำปัญหานี้มาศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า การนำองค์ประกอบทั้ง 3 ตัวนี้มาศึกษาร่วมกันนั้นยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน ประกอบกับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษามีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม¹ ฉะนั้น การใ้รู้ถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเป็นประโยชน์ในการหาทางช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีปัญหาหรือข้อบกพร่องได้ทันห่วงที่ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสมควรจะทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม. 1) ซึ่งเป็นชั้นแรกของการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การได้ปรับปรุงการเรียนการสอนแต่เริ่มแรกย่อมจะส่งผลดีไปถึงการศึกษาระดับสูงต่อไป หรืออย่างน้อยก็เป็นการลดความสูญเสียไปทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 8.

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านนิสัยและทัศนคติทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. เพื่อหาสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
5. เพื่อศึกษาว่าองค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติทางการเรียนมีส่วนร่วมในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

จากทฤษฎีและผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. องค์ประกอบด้านนิสัยและทัศนคติทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. องค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติทางการเรียนสามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม. 1) สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในส่วนกลางเขตกรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
2. องค์ประกอบที่นำมาศึกษาในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 องค์ประกอบใหญ่คือ องค์ประกอบด้านเขาวนปัญญา องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว องค์ประกอบด้านนิสัยและทัศนคติทางการเรียน

3. องค์ประกอบด้าน ปัญหาส่วนตัวของนักเรียนจำแนกเป็นส่วนย่อยดังนี้
  - 3.1 ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพ
  - 3.2 ปัญหาส่วนตัวด้านความเป็นอยู่ในครอบครัว
  - 3.3 ปัญหาส่วนตัวด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง
  - 3.4 ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น
  - 3.5 ปัญหาส่วนตัวด้านอนาคต
4. องค์ประกอบด้านนิสัยและทัศนคติทางการ เรียนจำแนกเป็นส่วนย่อยดังนี้
  - 4.1 ค่านิสัยทางการ เรียน
  - 4.2 ค่านทัศนคติทางการ เรียน
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนซึ่งเป็นตัวแปร เกณฑ์ของการ วิจัยครั้งนี้ได้จากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น ปีการศึกษา 2522

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ถือว่านักเรียนทำแบบวัด เชาวน์ปัญญาด้วยความตั้งใจและเต็มกำลังความสามารถของตน
2. นักเรียนทุกคนตอบแบบสำรวจปัญหาส่วนตัวและแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติทางการ เรียนด้วยความตั้งใจและตรงตามความเป็นจริง
3. ระบบการประเมินผลจากโรงเรียนต่างเป็นระบบเดียวกันตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 ดังนั้นคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแต่ละโรงเรียนถือว่าเป็นเชื่อถือได้และอยู่ในระบบเดียวกัน

ความจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยเริ่มทำการ เก็บข้อมูลในช่วงต้นของภาคปลาย ซึ่งขณะนั้นยังไม่ทราบคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน จึงจำเป็นต้องใช้คะแนนเฉลี่ยจากภาคเรียนต้นเป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่ดีที่สุด在那个ขณะนั้น ดังนั้นผลการวิจัยนี้อาจจะคลาดเคลื่อนไปบ้าง เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนนี้มีได้มาจากทุกหน่วยการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เขาวนปัญญา	หมายถึง	ความสามารถทั่วไปของบุคคลที่จะเรียนรู้ ปรับตัว และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ใหม่
ปัญหาส่วนตัว	หมายถึง	ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแต่ละคนในด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ในครอบครัว ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการวางแผนในอนาคต
นิสัยทางการเรียน	หมายถึง	ทักษะเทคนิคในการเรียนที่บุคคลได้รับการฝึกฝนเป็นประจำจนกลายเป็นนิสัย โดยเฉพาะวิธีการทำงานและการใช้เวลาเรียนได้อย่างเหมาะสม
ทัศนคติทางการเรียน	หมายถึง	ท่าทีที่แสดงออกของบุคคลต่อการเรียน โดยเฉพาะการมองเห็นความสำคัญของการศึกษาและการยอมรับความสามารถในตัวเอง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม. 1) จากภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2522
แบบวัดเขาวนปัญญา	หมายถึง	เครื่องมือที่ใช้วัดเขาวนปัญญา ชื่อว่า เมทริคิส ก้าวหน้ามาตรฐาน ของ เจ.ซี. เรเวน
แบบสำรวจปัญหาส่วนตัว	หมายถึง	เครื่องมือที่ใช้สำรวจปัญหาส่วนตัวของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสำรวจปัญหาส่วนตัวของผู้อื่น
แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติทางการเรียน	หมายถึง	เครื่องมือที่ใช้สำรวจนิสัยและทัศนคติทางการเรียน ซึ่งสร้างโดยขจรสุภา เหล็กเพชร
ตัวเกณฑ์	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน
ตัวทำนาย	หมายถึง	เขาวนปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติทางการเรียน